

Географски обхват

БЪЛГАРИЯ

ЮГОЗАПАДЕН ПЛАНОВ РЕГИОН -
Благоевградска област

ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН ПЛАНОВ РЕГИОН -
Области Смолян, Кърджали и Хасково

ГЪРЦИЯ

ИЗТОЧНА МАКЕДОНИЯ И ТРАКИЯ -
Драма, Ксанти, Родопи, Еврос, Кавала

ЦЕНТРАЛНА МАКЕДОНИЯ - Солун, Серес

Geography of the Partnership

BULGARIA

SOUTH-WESTERN PLANNING REGION -
Blagoevgrad District

SOUTH-CENTRAL PLANNING REGION -
Smolyan, Kardzhali, Haskovo Districts

GREECE

EAST MACEDONIA & THRACE, Drama, Xanthi,
Rhodope, Evros, Kavala

CENTRAL MACEDONIA - Thessaloniki, Serres

**Бизнес инкубатор - Гоце Делчев,
Център за подпомагане на
предприемачеството**
2900 Гоце Делчев
тел. + 359 751 60404
e-mail: bi_gd@abv.bg
www.bi-gd.org

**Business Incubator – Gotse Delchev,
Entrepreneurship Promotion Centre**
Bulgaria
2900 Gotse Delchev
tel. + 359 751 60404
e-mail: bi_gd@abv.bg
www.bi-gd.org

ОБОБЩЕНИЕ НА АНАЛИЗИ ПО ПРОЕКТ
“ИНТЕЛИГЕНТНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ”

SUMMARY OF ANALYSES DEVELOPED UNDER
“SMART SPECIALIZATION” PROJECT

Гърция – България
Greece – Bulgaria

Проект № В3.32.02 / 31.12.2013
План за Регионална интелигентна специализация за
насърчаване на конкурентоспособността, научните
изследвания и иновациите

www.smartspecial.eu

Интелигентна специализация
Smart Specialization

Проект № В3.32.02: "План за Регионална интелигентна специализация за насърчване на конкурентно-способността, научните изследвания и иновациите"

Този стратегически проект цели популяризиране на стратегии за регионална интелигентна специализация (RIS3) за укрепване междурегионалното сътрудничество и постигане целите на Стратегия "Европа 2020" и Политиката на сближаване 2014-2020 г. Концепцията Регионална интелигентна специализация (RIS3) е нова за България и е изключително важна за прилагането на мерките, свързани с развитието и растежа на ЕС за периода 2014-2020 г. Въвеждането на концепцията е свързано със създаване на работни групи, които да включват всички заинтересовани страни, които биха могли да имат принос за развитието на региона – предприемачи, представители на държавната и местната власт, учени, представители на местни неправителствени организации и т.н.

Очаквани резултати по проекта:

- Натрупване на тематични знания и технологично развитие
- Проучване на иновации в конкретни тематични области с перспектива за предприемачество
- Стартиране на пилотни действия с бързи резултати, които да укрепят културата за иновации в трансграничния район
- Конфигуриране на политики, очертаващи основата за разработване на стратегия за новия програмен период, ориентирана към иновации и предприемачество
- Хоризонтални мерки за подкрепа развитието на иновативна динамика
- Мерки за подкрепа на бизнес планиране и управление на иновациите
- Развитие на технологични стълбове и механизмите за трансфер на знания и кампании за иновации
- Преки инвестиции, в резултат на усилията на работата в мрежа

Project B3.32.02: Plan of Smart Regional Specialization for the promotion of competitiveness, research and innovation

The project aims at providing a preview of European Regional Innovation trends for the next programming period 2014-2020, by presenting the concept of Smart Specialization, its potential impact on regional development trajectories and the chief differences with the previous strategic approach (Regional Innovation Strategy). Furthermore the scope of the project is to elicit, through experts, brainstorming sessions with participants on the possible scenarios for Innovation Intermediaries, given the new regional development paths that Smart Specialization could produce, and to give first-hand advice on possible new roles that intermediaries could assume to support Regional Authorities. The project attempts to identify targeted investment priorities for the Interregional area and relative targeted actions that will support the excellence of entrepreneurship, research and innovation.

The expected results of Smart Specialization project:

- Thematic knowledge accumulation and development of technological poles
- Exploring innovative issues in specific thematic areas of the market that play an important role in shaping a dynamic perspective on entrepreneurship
- Supporting the collective entrepreneurial effort in cooperation of public and private sectors, providing horizontal support to the innovation process
- Launch pilot actions with immediate results will strengthen the spirit of innovation in crossborder area
- Configuration policies that will form the basis for developing a strategy in the new programming period oriented in innovation and entrepreneurship
- Horizontal measures to support the development of innovative dynamics
- Support measures for business planning and innovation management
- Progress of technological poles and knowledge transfer mechanisms innovation campaigns
- Direct investments as a result of Networking efforts

Проучване и разработване на задълбочен анализ на 3 приоритетни сектори в ЮЗ и ЮЦ регион в България

България има само една обща стратегия за интелигентна специализация, а не 6 (NUTS2). В стратегията са изведени четири приоритетни оси:

- Мехатроника и чисти технологии
- Информатика и ИКТ
- Индустрия за здравословен живот и био-технологии
- Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии

До голяма степен националната Стратегия за интелигентна специализация представлява и стратегия за интелигентната специализация на NUTS2 BG4. Само Югозападния район за планиране има около 50% от брутната добавена стойност (БДС) в страната, а Южния централен район е втория по принос в БДС в страната.

Приоритетни сектори на Стратегията за интелигентна специализация **RIS 3** на Югозападен район:

- Мехатроника и чисти технологии
- Информатика и ИКТ
- Нови технологии в креативните инустрии

Приоритетни сектори на RIS 3 на Южен централен район са:

- Мехатроника и чисти технологии
- Информатика и ИКТ
- Индустрията за здравословен живот и био-технологии

Сектор туризъм е сред приоритетните и на Югозападен район, и на Южен централен район.

1.1. Мехатроника и чисти технологии

Мехатрониката съчетава методите и подходите на механиката, електрониката, информационните и комуникационни технологии за машини от ново поколение, управляват автоматизирано, а в някои случаи и с елементи на изкуствен интелект.

Чистите технологии включват управление на отпадъците, енергия от възобновяеми източници (вятър, слънце и вода, биомаса и биогорива, геотермална енергия), зелено осветление (LED, интелигентно осветление) и технологии за енергийна ефективност (изолация, прозорци и дограма) електрически двигатели и интелигентни транспортни системи, и т.н.

Целият инженерингов сектор генерира около 10% от производството и 10% от българския износ, а мехатрониката е малка част от него (въпреки, че има най-висок процент добавена стойност). Най-вероятно мехатроника има дял от 2% в БВП. Секторът е от огромно значение, защото липсата на инженеринг и мехатроника ще обрече останалите производствени предприятия на технологична изостаналост и зависимост от чуждо производство.

1.2. Информационни и комуникационни технологии ИКТ

ИКТ включва разработка на софтуер и предоставяне на информационни услуги, но и електрониката и производство на електрически съоръжения. Ключов сегмент е офис техника и компютри, и различни периферни устройства и автоматизация на операциите. ИКТ секторът е ключов за конкурентоспособността и иновативността на българската икономика. През 2013 г. той има 9% от общия износ на стоки и 43% от износа на бизнес услугите, с обща стойност над 2.5 млрд евро. Секторът, макар и само с 1% от всички заети в България, осигурява заетост на около 35% от хората със средномесечен доход над 2000 лв. 90% от заетите в сектора живеят и работят в Южен централен и Югозападен район. Приносът на ИКТ към БВП е един от най-високите в ЕС. България е 6-та сред 28-те страни членки с 5% за 2010 г. Дори в традиционно ниско-технологични сектори като текстил и производство на облекла все повече фирми въвеждат цялостни ИКТ системи за управление на бизнеса дизайн, кроене, рязане, шиене, гладене, етикетирание и складово управление с бар-код системи.

1.3. Туризъм с фокус върху медицински и спа туризъм, селски и еко-туризъм, алтернативен и спортен туризъм

Туризмът е ключов елемент в приоритетите в Стратегията за интелигентна специализация на България 2014-2020 в индустрията за здравословен начин на живот и био-технологии - медицински и терапевтичен туризъм и био-продукти, свързани с него. Най-популярни форми на алтернативен туризъм са селски, планински, спа, еко, културен и т.н. И двата района имат отлични условия за тях. Най-голям брой хидротермални басейни и зони, свързани с тях се намират в ЮЗ и ЮЦ райони. Други положителни характеристики са по-високи температури на водата и разнообразна минерализация. Въпреки това, развитието на курортната система не е достатъчно и потенциалът на развитието на туризма покрай реките Струма и Места е далеч от оптималното ниво. Развити са и различни форми на туризъм с висока добавена стойност - пример за това е "кулинарен туризъм" (гурме туризъм). Гоце Делчев - Банско се наложи като топ дестинация за кулинарен туризъм, включително допълнителни услуги от алтернативния туризъм като риболов, а Струма - за екстремн туризъм - рафтинг.

Глобални тенденции за трите приоритетни сектори в ЮЗ и ЮЦ региони

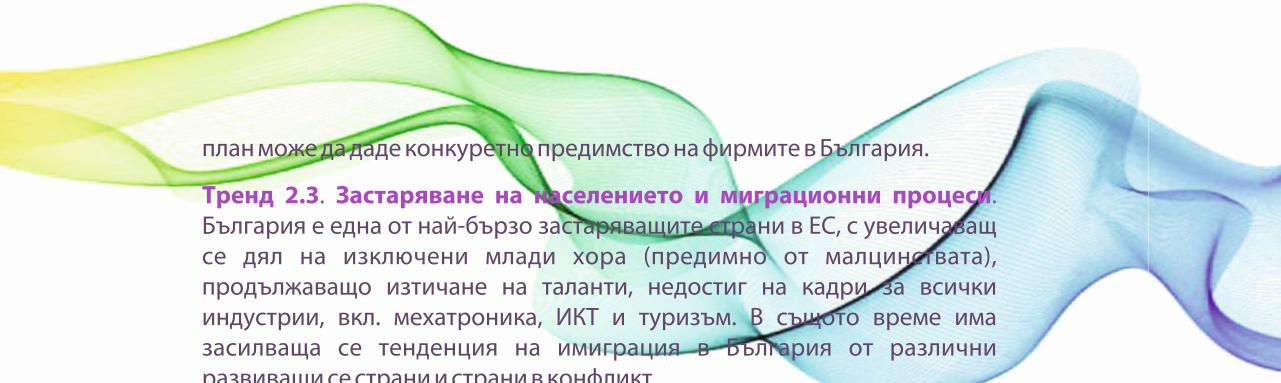
Тренд 1.1. Персонални работи навсякъде - от производство, транспорт и придвижване (умни коли, умни транспортни инфраструктури и интелигентни транспортни системи) през домакинска работа (чистене, готвене, поръчки на липсващи стоки в хладилника) до забавление и образование. Практически всеки домакински уред и дори инфраструктура (електрическа, светофарни уредби, паркинги) стават "умни" или "интелигенти", т.е. роботизират се, програмируеми са, самонаблюдават се, измерват различни характеристики на потреблението, дават ранна информация, която променя поведението.

Тренд 1.2. Изключително бърз **"зелен растеж"** - развитие на нови технологии, повишаващи енергийната ефективност, производство на електричество или друга енергия от възобновяеми енергийни източници, намаляване цената на технологиите и разширяващата се достъпност (домакинства или малки квартали да са енергийно независими, не само предприятия).

Тренд 1.3. Интернет на нещата. Всеки електрически уред/устройство може да има собствен IP адрес. В бъдеще фокусът ще се измести към свързване на всички устройства в обща мрежа.

Тренд 2.1. Облачни услуги. Облачното програмиране отваря необятно пространство за предприемаческа активност без необходимост от големи средства за хардуер и за специалисти, които го поддържат. Облачните услуги променят бизнес модела на използване на ИТ (услуга при поискване), незабавна скалируемост, високо специализирани ресурси, мулти-платформена достъпност, вкл. с много преимущества за мобилност на персонала, работещ в облака. Те ще оказват значимо въздействие едновременно върху "интернет на нещата" (информацията ще се пази в облака по оптимален начин) и върху ИКТ индустрията (надгражда нови услуги, трансформира софтуера от стока/капитал в услуга). Облакът може да е частен, публичен, общостен и хибриден.

Тренд 2.2. Трансформира се лайф-стайл, в който интернетът е "номадски" (винаги си онлайн - на мобилен телефон, на лаптопа, на телевизора, през колата), всеки човек става медия (ролята на социалните мрежи), купува се онлайн, учи се онлайн и т.н. Промяната е във всичко - колата не е статусен символ и притежание, а е "услуга" на час (като велосипеди под наем). Пример за променящ се лайф-стайл е геймификацията на всичко и засилващото се влияние на игрите. Зад всяка такава социално-поведенческа промяна има някакво ИТ решение и адекватното улавяне на ранните сигнали за трансформации в глобален

план може да даде конкурентно предимство на фирмите в България.

Тренд 2.3. Застаряване на населението и миграционни процеси. България е една от най-бързо застаряващите страни в ЕС, с увеличаващ се дял на изключени млади хора (предимно от малцинствата), продължаващо изтичане на таланти, недостиг на кадри за всички индустрии, вкл. мехатроника, ИКТ и туризъм. В същото време има засилваща се тенденция на имиграция в България от различни развиващи се страни и страни в конфликт.

Тренд 3.1. Секторът на **творческите индустрии** е 7% от световния БВП и расте годишно с 7-8%. Геймификацията и добавената реалност (augmented reality) чрез ИКТ към туристическите услуги ще ги промени съществено и ще ги направи многократно по-индивидуализирани. Все повече музеи и туристически обекти, най-вече на културно-историческото наследство, дават възможност за персонализиран автоматичен екскурзовод, чрез гео-локация и виртуална реалност, която позволява на туриста да "види" "историческия вид" на обекта, без да се нарушава културно-историческата цялост.

Тренд 3.2. Макар и не глобален тренд, а по-скоро български, но заслужаващ специално внимание - утвърждава се модел на успешно излизане на международни пазари на фирми, фокусирани върху определен спорт-хоби, развиващ се в световен план. Българските фирми имат водещи позиции в света като произвеждат екипировка и оборудване за тези спортове, а те пък пряко допринасят за развитието на специфичен туризъм в България (например България стана регионален център за скокове с парашут, а българска фирма-домакин е световен лидер в производството на сбруи и парашути; или скалното катерене и катерене в зала). Много нови стартиращи компании се ориентират в подобни ниши например надуваеми снегоходки.

Тренд 3.3. Пазарът на **биологични продукти** в световен мащаб расте много бързо, дори по-бързо от ИКТ. Интересът на хората към органична храна се проектира и променя нагласите към селски и еко-туризъм. Добавената стойност от тези туристи е много по-висока. Тенденция на обвързване на потребяване на определени продукти с посещение на място (бране, преработване, ...) особено сред хора, пътуващи с бизнес цел. Тенденция за обвързване на туристическите пътувания с определени образователни цели за децата и семействата.

ИЗВОДИ

1. Изключително силно съсредоточаване на водещите иновационни дейности в ЮЗР, основно в София.
2. Наличният потенциал за регионална специализация във водещите високо-технологични иновационни дейности е в Югозападна Централна Североизточна България.
3. В съчетание с НИРД в техническите науки, издаването на програмни продукти, производство на компютърна техника, на уреди и апарати за измерване, битова електроника, оптични уреди и апарати, далеко-съобщителните дейности, консултантската дейност в управлението и др., са в основата на развитието на ИКТ и мехатрониката. Независимо от концентрирането на тези дейности в ЮЗР (основно в София) е налице потенциал за бъдеща регионална специализация.
4. Специална интересна ниша за поречието на реките Струма и Места е кулинарния туризъм, обвързан със спа и алтернативно-спортния туризъм и с хранително-вкусовата промишленост.
5. Производството на облекло ангажира около 100 хил. заети и е съсредоточено основно в Западна и Централна България. Дейностите в областта на дизайна вкл. на "умни" дрехи и тъкани са с добавена стойност.

Анализ на НСРР 2007-2013 за България, анализи на Оперативните програми 2007- 2013, свързани с целите на RIS3

Националната стратегическа референтна рамка НСРР е съвместима с европейските, националните и регионалните приоритети и Националната програма за реформи, и стратегията "Европа 2020". Може да се счита, че целите, приоритетите и визията за България са свързани с иновационната политика на интелигентна специализация (RIS3).

Първата цел на НСРР: засилване на конкурентоспособността на икономиката за постигане на висок и устойчив растеж се фокусира предимно върху интервенциите:

- да се увеличат инвестициите в изследователска и развойна дейност R&D, по-специално от частни предприятия;
- улесняване на всички форми на иновации;
- улесняване на разпространението и ефективното използване на ИКТ и изграждане на всеобхватно информационно общество;
- засилване на конкурентното предимство на промишлената база;

- насърчаване устойчивото използване на ресурсите и засилване защитата на околната среда;
- създаване на по-конкурентна бизнес среда;
- насърчаване на култура на предприемачество и създаване на благоприятна среда за малките и средните предприятия;

Втората цел на НСРР е свързана с ускоряване трансфера на нови технологии и изграждане на връзки между научния, образователния и производствените сектори.

Изпълнение на ОП "Конкурентоспособност" е основният инструмент за реформа на сектора на МСП. Подкрепа на МСП е осигурена главно чрез процедурите за развитие на стартиращи иновативни предприятия, подкрепа за внедряване на иновативни продукти и услуги, развитието на иновациите в новосъздадени предприятия, технологична модернизация и въвеждане на международно признати стандарти, създаването на инкубатори и клъстери, процедури, насочени към подобряване на инфраструктурата и иновативни инвестиции в зелена икономика. През последните години България е показала значително подобрене по отношение на научните изследвания и развитието и интегрирането на ИКТ в социално-икономическото развитие, въпреки че по всички данни, страната все още е значително под средното ниво за ЕС.

ПРОУЧВАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО ПОЗИЦИОНИРАНЕ В ЕС. АНАЛИЗ НА ПРОЕКТИ ПО ОП НА БЪЛГАРИЯ 2007-2013. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПРОЕКТИ ЗА ЮЦР

Анализът на проектите, включени в оперативната програма за България за периода 2007- 2013 относно приоритетите на НСРР идентифицира покани за представяне на проектни предложения по ОП, с приоритети и мерки най-подходящи за постигане на целите на стратегията RIS3.

Приоритет 3: Насърчаване на предприемачеството, благоприятната бизнес среда и доброто управление Напредък по отношение на бизнес средата има в подобряване на ефективността на МСП и на позициите на българските предприятия на международните пазари. Според оценката на ОП "Конкурентоспособност":

- Финансираните МСП имат 33.6% увеличение на производствения капацитет (при цел 15%)
- Средна възраст на оборудването, използвано от финансираните предприятия намалява до 20.34% (цел 30%)
- 172 МСП реализират нови ТП технологии / продукти (цел 32%)
- 97 предприятия са участвали в промоционални проекти, насочени към подобряване на позиции на международните пазари,

- 37 предприятия са участвали в мероприятия за популяризиране на оценката на съответствието, сертификация и качеството на продукцията.
- 19 подкрепени лаборатории - повече от целта на програмата.

Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" предвижда 15% от общата стойност на програмата да бъдат разпределени по приоритет 1 "Развитие на икономика, базирана на знанието и иновациите."

Един от основните индикатори на ОП за постигането на целевата стойност - "Брой проекти за сътрудничество предприятия научно-изследователски институции" се забави значително, в края на 2013 г. е нула.

Приоритет 1: Макар че към 31.12.2013 г. са договорени 131% от планирания бюджет, действително усвоените средства са 12.36%, тъй като повечето от договорите по приоритетната ос са сключени през 2013 г. и ще бъдат завършени през 2014 г. и 2015 г. Значително по-добро е състояние в ос 2, където договорите са 89% от прогнозната бюджет на оста и сертифицираните суми са в размер на 45,86%.

Финансирани проекти по ОП "Конкурентоспособност" през 2013 г.:

- 32 иновативни стартиращи фирми за производство и маркетингова реализация на иновативни продукти, процеси и услуги с висока добавена стойност;
- 60 фирми за развитие на капацитет за прилагане в производството на иновативни продукти, процеси или услуги - собствен дизайн, и за осигуряване на успешен маркетинг;
- 141 иновативни стартиращи фирми с висок потенциал за иновации в етапа на разработване на иновативни продукти, процеси и услуги с потенциал за развитие
- 68 проекта за стимулиране на изпълнението на успешни проекти за научни изследвания и развитие, за създаване на нови или усъвършенстване на съществуващи иновативни продукти, процеси и услуги, които са насочени към засилване на икономическата ефективност, повишаване на иновативния потенциал и технологичното развитие на предприятията
- 210 приключили договори за подкрепа на стартиращи или съществуващи микро, малки, средни и големи предприятия за внедряване в производството на иновативни продукти, процеси, услуги за собствено развитие, и закупени от трети страни.

Въз основа на анализите досега и оценката на състоянието на националната иновационна система се правят основни препоръки:

- Специално внимание да се обърне на изграждането на административния капацитет за управление на средствата от ЕС за иновациите на регионално ниво. Капацитетът на централно ниво за обобщение и координация на иновационните дейности и политики трябва да се увеличи, с по-голям акцент върху мерките за публично-частно партньорство.
- За подобряване на административния капацитет за подготовка и управление на иновационни проекти по европейските фондове на регионално и национално ниво трябва да се използват съществуващите европейски инструменти в тази област в рамковите програми на ЕС, като например регионалните иновационни стратегии и Мрежата на Европейските информационни и иновационни центрове.

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА RIS3, ОСНОВАНА НА СТРАТЕГИЯ ЗА RIS3 на ЮЦР

В ЕС по-голямата част от инвестициите в науката са от бизнес сектора. Подобна е тенденцията в България за 2010-2013, като се регистрират голям дял разходи за развой от бизнес сектора - 53% до 37% от разходите в публичния сектор и 10% от разходите в сектор "Висше образование". Преобладава делът на държавните разходи. До голяма степен ориентирането на бизнеса към нови технологии и иновации, се дължи на необходимостта да бъдат конкурентоспособни в условията на икономическа криза. Въпреки, че инвестираните средства за R & D в предприятията постепенно се увеличават през годините, те все още са недостатъчни като размер и темп. Състояние и ключовите тенденции:

- Нивото на инвестиции в научни изследвания и иновации е ниска. Разходите за научно-изследователска и развойна дейност и делът им в БВП на страната и всички области са незадоволителни. Изоставането по този показател поставя под въпрос реализирането на целта 1.5% от БВП за разходи R & D през 2020 г., определена от Националната програма за реформи 2011-2015 г.
- Стойността на ЕС за заети в развойна дейност е 1,03% за 2010 г., а за България е едва 0,7%. Само Югозападният регион се характеризира с по-висок от средния за ЕС-27 показател 1,36%, но тази стойност е значително по-ниска от заетостта в силно урбанизирани зони на ЕС.
- Регионалните различия в концентрацията на публичните ресурси за развой и на инвестициите в научни продукти от предприятията са

значителни. Например през 2010 г. в Югозападния регион са концентрирани значителни средства - 83% от общите разходи за научноизследователска и развойна дейност, като разходите на бизнеса също са значителни (85% от разходите в бизнес сектора).

- Въпреки относително високия брой на образователни и изследователски центрове, няма качествен преход към приложни изследвания и трансфер на иновации и технологии към други сектори. Връзката между научноизследователските и образователните институции и бизнеса във всички региони е слаба или липсва. Идеята за създаване на техно-паркове и други структури от този тип все още не е реализиранал.
- Според доклада на Регионалния индекс за иновациите 2014 България е "скромен иноватор", заедно с Латвия и Румъния. Прилагането на иновациите се увеличава постоянно до 2010 г., но през 2011 г. започва да намалява.
- Много неравномерно е развитието на високите технологии по региони.
- Налице е сериозно подценяване на възможностите, предлагани от взаимодействието между звената на иновационната система и бизнеса. Взаимодействието на научните изследвания и университетите с бизнеса не е системно и рядко е свързано с осъществяването на съвместни научни изследвания и иновации. Няма ясна тематична насоченост и разпространение на научна инфраструктура към специфичния потенциал на регионите и тяхната специализация.
- Финансово обезпечаване за наука и иновации е под необходимото ниво за подобряване на иновационния потенциал на районите, което ще рефлектира в по-нисък растеж в бъдеще.
- Структурата на публичните разходи и липса на концентрация на ресурси не стимулира целенасочени научни изследвания. Институционалната подкрепа за много научни организации е с много нисък дял в програми и финансирането на проекти е в области, често разпопосочни с търсенето от страна на бизнеса.

Проучване на влиянието на текущите политики за повишаване на конкурентоспособността на регионите на Централна Македония и Източна Македония и Тракия, Гърция

Проучването е изпълнено от Търговско промишлена палата Солун. Проучването разглежда оперативните програми ОП и други мерки за подкрепа на предприемачеството за 2007 - 2013 в гръцките трансгранични

региони. Изследва ефективността на тези програми по отношение на подобряване на конкурентоспособността в тези области и идентифицира най-добрите практики, обслужващи целите RIS3 на четири региони:

- Оценка на оперативните програми на НСРР и на поканите за повишаване на конкурентоспособността на предприятията за 2007-2013 г., по отношение на Стратегията за интелигентна специализация RIS3 на регионите.
- Избор на 3 покани за проекти и анализ на извадка от подадените проектни предложения за инвестиции: "Преработваща промишленост, нови условия", "Стартиращо Иновативно предприятие" и "Зелен туризъм".
- Провеждане и анализ на теренни проучвания за резултатите от 10% от одобрените инвестиционни предложения, включващи: резултатите за местния бизнес, развитието на човешките ресурси и влиянието върху региона, оценка на процедурите за управление и координация на проекти от управляващите органи.
- Идентифициране на критичните фактори за успех и приоритетни области за тези регионите.

Анализ на 9 оперативни програми и 50 покани за проекти

Анализът показва, че програмите и поканите на предходния програмен период не са достатъчно свързани със стратегиите за интелигентна специализация. Най-релевантни са 3 от 9-те програми: ОП Конкурентоспособност и предприемачество ОПКП, ОРМТ, НЗ908. 80% от поканите имат средно или слабо отношение. Където има високо съответствие на стратегиите, се дължи повече на последователността от подпомаганите браншови дейности (44%) и по-малко на подпомаганите действия и хоризонтално подкрепяни сектори (например ИКТ) (18 и 20% съответно). Изводът е, че от гледна точка на изпълнението на стратегиите RIS3 за регионите, ще се изисква значителна работа и редизайн на поканите за проекти, за да съответстват и допринасят за ефективното прилагане на стратегиите.

Само в 12% от поканите, насочени само към нови предприятия и 30% , насочени и към нови и към съществуващи предприятия, може да се счита че има малък процент средства във връзка с изискванията на стратегиите и общата нужда от ново предприемачество, което ще създаде иновации и необходимите работни места за намаляване на високите нива на безработица.

Производство и туризъм като основни целеви сектори имат лъвския пай, участващи пряко или косвено в по-голямата част от поканите. Секторът агро-храни, който е приоритетен в регионалните стратегии, е очаквано във фокуса

на поканите по ОП Развитие на селските райони и рибарството (първично производство и преработване), и в по-малка степен в поканите на ОПКП и програмите на ЕСФ, главно чрез производствения сектор (сектор Храни и напитки след първичната обработка), и почти напълно отсъства от цифровата конвергенция. Други приоритетните области от регионалните стратегии (напр. материали, лекарства, електронно оборудване, мрамор) също са отразени в поканите.

Общият размер на приключените инвестиционни проекти варира 43-44% за двата региона.

Проучване и анализ на 10% от проектните предложения на 3 покани

Анализът на инвестиционните предложения разкрива умерени иновативни характеристики на проектите - 23%, изчислена като сбор от опциите "генериращи нов бизнес", "развитие на нов продукт" и "използване на резултатите от научните изследвания", въпреки че се анализират трите покани с най- голямо съответствие със стратегиите RIS3. Изводът е, макар че поканата за проекти е изрично насочена към иновации, в крайна сметка подкрепените инвестиционните проекти не отговарят на тази цел и очаквания или изпълнението (планиране на програмата от страна на властите) и търсенето (нужди и изисквания на бизнеса) не са синхронизирани.

Фирмите оценяват високо приноса за повишаване на нивото на иновациите: 98% в преработващата промишленост, и 100% в стартиращо иновативно предприемачество и Зелен туризъм. Приносът за развойна дейност също е висок между 71% и 86%.

Насърчаване на използването на местните предимства и въздействието върху местните производствени дейности е оценено положително до 19%, което подчертава слабото значение на местното измерение.

Анализ на силните и слабите страни на текущите програми

Силни страни:

- Фокус върху подпомагани приоритетни действия на стратегиите за интелигентна специализация на регионите,
- Фокус върху приоритетните сектори на RIS3 като туризъм, производство и т.н.,
- Укрепване на малки и средни предприятия по приоритети,
- ИКТ и екологичните технологии водят в прилагане на иновационни стратегии на фирмите.

Слабости:

- Слабо съответствие на поканите с стратегии RIS3, по отношение на мерки и приоритетни области,
- Слабо съответствие на програмите с някои от приоритетните сектори на RIS3 като здравеопазването, строителни материали, мрамор, лекарства и т.н.,
- Много нисък бюджет в няколко целеви програми, който не покрива реалните потребности на регионите и подкопава целите на програмите
- Ограничен акцент върху финансиране на нови и стартиращи бизнеси,
- Прекомерно и непропорционално участие на големи предприятия,
- Значителен дефицит на иновации на предприятията по сектори и приоритетни области,
- Местните конкурентни предимства и местното измерение не се използват максимално
- Системата за управление и координация има недостатъци, както количествени (например Закон 3908) и особено качествени, при специализирани и целенасочени програми.

Анализ на възможностите и заплахите:

Липсата на политическа и макроикономическа стабилност през последните 5 години, е без съмнение основната заплаха, която подкопава инвестиционната среда. Както и промените в картата за регионална безвъзмездна помощ. Възможност са политиката на ЕС в полза на финансови инструменти и задължителната ориентация към предприемачеството, за преодоляване на безработицата.

Критични фактори за успеха на програмата в контекста на стратегиите за RIS3

- Нов дизайн на поканите, за да са съобразени със стратегиите RIS3
- Подпомагане на бизнеса в разработването на нови иновативни продукти чрез използване на резултати от научни изследвания, жизнен цикъл на продукта, мрежи и технологии и ноу-хау трансфер в триъгълника на знанието, научните изследвания и технологичното развитие.
- Ясното приоритизиране на стратегия и мерки (например в областта на ИКТ, иновации), както и индустрия (напр Алтернативен туризъм,

Зелен туризъм) дават положителни елементи в изпълнението и резултатите от поканите и оперативни програми.

- Политиката за увеличаване на бюджета на поканите за проекти на етапа на оценяване, без конкретна съвместимост със стратегиите за RIS3, трябва да бъде премахната или ограничена.
- Повишаване финансирането на ориентирано към пазара ноу-хау и създаване на мрежи с институциите на знанието.
- Повече средства за младежко предприемачество.
- Повече средства за създаване на иновативни предприятия, експлоатацията на търговски потенциал, прилагането на иновативни бизнес планове, пазарни ноу-хау и използването на научни изследвания и знания, и научноизследователските центрове за насърчаване на производството на нови продукти, с висока добавена стойност и интензивни на знание процеси, които допринасят за регионалното и местното развитие на икономиката.
- Създаване на екосистема на предприемачеството и иновациите чрез засилване на връзките и на мрежи между фирми (съществуващи и нови) и други "играчи" като университети, изследователски центрове, структури за подкрепа на предприемачеството и иновациите и т.н.
- Подкрепа на клъстери чрез насърчаване на сътрудничество и синергия.
- Програмите за финансов инженеринг трябва да бъдат разработени в тясна връзка със стратегиите и трябва да се комбинирани с грантовите схеми, особено за малки предприятия.

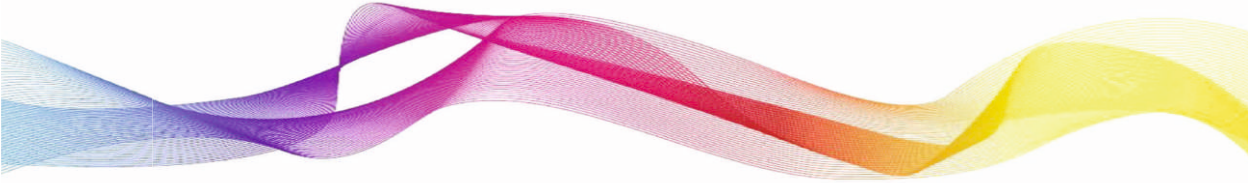
Приоритетни области и предложени мерки за следващия програмен период

Важността на създаването на екосистема и подкрепа на действията.

Създаването на екосистема на предприемачеството и иновациите чрез засилване на връзките и на мрежи между бизнеса и структури за подкрепа на иновации е ключова за постигане на целите, свързани с иновации

Създаване на едно гише за всеки приоритетен сектор

Създаването на едно гише за всеки приоритетен сектор (земяделски храна или туризъм), където управлението / мониторинга на поканата ще е от приоритетния сектор или от бизнеса или дори от група предприятия (напр. клъстери или вериги за доставки) би било идеално. Този модел може да даде

много по-добри резултати за постигане на целите на стратегията за развитие, както на RIS3 и така и на ОП.

Обсерватория по предприемачество във връзка със структурите на мониторинг на RIS3

Обсерваторията ще изследва постоянно предприемачество в регионите, като сравнява бизнеси по сектори или с други региони, които биха могли да се считат за модели на политиката за развитие на предприемачеството. Тя ще работи за трансфер на нови идеи и най-добри практики, както и за разпространение на знания.

Укрепване на иновационни структури и регионални механизми на мрежата за стимулиране търсенето в научноизследователска и иновационна инфраструктура

Предлага се да се създаде от съществуващи структури (напр. Технополис, технологични паркове и акселератори, инкубатори, иновационни клъстери и т.н.), център за връзка на търсенето с предлагането на научни изследвания и иновации на регионално равнище за подкрепа и подобряване на бизнеса.

Хостингът на млади иновативни предприятия в съществуващи структури

По-ефективното използване на съществуващите инкубатори може да играе важна роля в създаването на иновационна екосистема.

Предприемачество с висок потенциал

Предприемачество, което допринася за разширяване на пазарите и създава поне 20 работни места, засилва експортната ориентация на страната през първите пет години.

Производство и енергия

Производството трябва да е приоритет, за да се възстанови Гърция до ниво преди кризата. Производство на енергия от възобновяеми източници, без специфични ограничения, може да бъде приоритет.

Производство на приложения софтуер

Производството на приложен софтуер във всички области да бъде основен приоритет.

Смарт финансиране

Драстично намаляване на бюрокрацията и опростяване на процедурите и условията за прилагане, без да се намалят изискванията за прозрачност, равнопоставеност и надежден контрол на процеса

RESEARCH AND DEVELOPMENT OF DEPTH ANALYSIS OF THREE PRIORITY SECTORS IN SOUTH-WESTERN AND SOUTH-CENTRAL REGIONS IN BULGARIA. GLOBAL TRENDS FOR THREE PRIORITY SECTORS IN SOUTH-WESTERN AND SOUTH-CENTRAL REGIONS

The BG government developed one national Strategy for Smart Specialization, instead of grounding it on the regional dimension. The strategy includes four priority axes:

- Mechatronics and clean technologies
- Informatics and ICT
- Health and wellness industry and bio technologies
- New technologies for creative and recreational industries

To a large extent the national Smart Specialization Strategy is also a strategy at level NUTS2 BG4. The South West planning region accounts for around 50% of the gross value added (GVA) in Bulgaria, while the South Central region comes second.

Priority sectors of RIS 3 for South West Region (Blagoevgrad district is included)

1. Mechatronics and clean technologies
2. ICT
3. New technologies for creative industries and health

Priority sectors of RIS 3 for South Central Region (Haskovo, Smolyan, Kardzhali districts):

1. Mechatronics and clean technologies
2. ICT
3. Wellness industry and bio technologies

However tourism is among the priorities in both the South West and the South Central regions.

1.1. Mechatronics and clean technologies

Mechatronics integrates electrical and mechanical engineering, computer science, control engineering and telecommunications engineering and creates automatically controlled machines of new generation.

Clean technologies include waste management, renewable energy (wind, solar and water, biomass and biofuels, geothermal energy), green lighting (LED, smart lighting) and energy efficiency technologies (insulation, windows and window frames) electrical engines and intelligent transport systems, etc.

The whole engineering sector generates around 10% of the manufacturing

industry and 10% of BG exports, while mechatronics represents just a small part of it (although it has the highest added value percentage). Most probably mechatronics has a share of 2% in the GDP. The sector is of huge importance because the lack of engineering and mechatronics will doom the rest of the manufacturing enterprises to technological backwardness and dependence on foreign production.

1.2. ICT

ICT includes software development and provision of information services, but also electronics and electrical equipment manufacturing. A key segment of Bulgarian electronics is office equipment and computers, including different peripherals and automation of transactions. The sector is of key importance for the competitiveness and innovativeness of the Bulgarian economy. In 2013, it is 9 % of total export of goods and 43 % of the export of business services, totaling over EUR 2.5 billion. Only 1 % of employed in Bulgaria work for the sector but 35 % of the persons with average monthly income of over BGN 2,000 (1000 EUR).

The contribution of the ICT sector to GDP is one of the highest in the European Union. Bulgaria ranks 6th among the 28 Member States in 2010. Even in the traditionally low-tech sector of textiles and apparel more companies apply comprehensive ICT systems for business management, design, cutting, sewing, ironing, labeling and warehouse management with barcode systems.

1.3. Tourism with focus on medical and spa tourism, rural and eco-tourism, alternative and sports tourism

Tourism emerges as a key element in the identified priority in the Innovation strategy for intelligent specialization of Bulgaria 2014-2020 in the industry for healthy life and bio-technologies medicinal and therapeutic tourism and the bio-products related to it. The most popular forms of alternative tourism are rural, mountain, spa, eco, and cultural. SC and SW regions provide excellent conditions for all of them. The biggest number of hydrothermal basins, and consequently the biggest area covered, are located in the SW and SC regions. Other positive characteristics of the two regions are the higher temperatures of water and diversification in the mineral structure. Despite all the positives, the development of the resort system is not enough and the potential of the development of tourism in the basin of rivers Struma and Mesta is far from the optimal level. In the SW and the SC regions other forms of tourism with high value added are developed - one example is "culinary tourism" (gourmet tourism). In fact, namely the region around the axis Gotse Delchev - Bansko is positioned itself as a top destination for culinary tourism, including additional services from the sphere of the alternative tourism, such as fishing.

Global trends in the three priority sectors in the Southwest and the South Central regions

Trend 1.1. Wide uptake of **personal robots** everywhere from production, transport and travelling (smart cars, smart transport infrastructures) and housework (cleaning, cooking, ordering groceries) to entertainment and education. Practically, each household appliance and even the infrastructure (for example electrical infrastructure, traffic lights, parking lots) are becoming “smart” and “intelligent”. In other words they become robotized, programmable and self-controlled units.

Trend 1.2. Extremely rapid “green growth” - development of new energy efficiency technologies, electricity from renewable energy sources, lowering technology prices and expanding accessibility (not just enterprises but also households or small neighborhoods can become energy independent).

Trend 1.3. Internet of things. Nowadays every electrical appliance/device can have its own IP address. In the future the focus will shift to connecting all devices (which are generally product of mechatronics) in a common network.

Trend 2.1. Cloud services. Cloud computing helps entrepreneurs to avoid permanent high investments in hardware and service engineers. It offers flexibility and instant scalability, highly specialized resources, cross-platform accessibility, thus changing the whole IT business model. Cloud services will impact both the “Internet of things” (data will be stored on the cloud server) and the ICT industry (by building new services and transforming software from commodity/capital into a service). The cloud can be private, public, community or hybrid.

Trend 2.2. A transforming lifestyle characterized by “nomadic” Internet use (you are always online via mobile phone, personal laptop, your TV, your car), online education, online shopping, social networking (every person becomes a media). Impact of the technological change can be seen everywhere, the growing influence of the games; the carsharing services in urban areas. The early anticipation of such global trends can give Bulgarian companies a certain competitive advantage.

Trend 2.3. Aging population and migration processes. Bulgaria is one of the fastest ageing countries in the European Union, with an increasing share of declassified young people (mostly from the minorities); and suffering from continuous brain drain and shortage of qualified staff practically in all industries incl. mechatronics, ICT and tourism. At the same time there is a trend of increasing migration flows from developing countries and countries in conflict into Bulgaria.

Trend 3.1. The creative industries sector accounts for 7% of the world's GDP, growing at an annual rate of 7-8%. The gamification and the implementation

of IT augmented reality in tourism will transform the overall tourism experience significantly by making it more individualized. More and more museums and tourist attractions and destinations (mostly cultural heritage) offer not only personalized automatic tour guides based on geolocation, but also a virtual (added) reality, that allows reconstructing an object to depict its documented “historic appearance” without harming its cultural and historical integrity and value.

Trend 3.2. Despite not being exactly a global trend, but rather a Bulgarian one, the successful model of entering international sport/hobby markets and claiming leading positions there deserves special attention. Numerous Bulgarian companies have become leading sporting goods manufacturers, thus boosting the evolution of specific types of tourism in the country (for example Bulgaria is a regional skydiving center, while local company Ava-Sport is a global leader in the production of harnesses and parachutes; similar to Walltopia and their success in the indoor climbing walls industry). Many start-up companies target similar niches Small Foot for example (inflatable snowshoes).

Trend 3.3. The global bio-products' market grows very fast - even faster than the ICT market. The growing interest towards organic food consumption changes the people's perception of rural and eco-tourism, which leads to a much higher added value. Tourist trips are combined with education courses for the kids and with alternative experiences for business travel (fruit picking, processing).

CONCLUSIONS:

1. Extremely strong concentration of leading innovation activities in the SW region, mainly in Sofia.
2. The existing potential for regional specialization in the leading technology-intensive innovation activities lays on the diagonal South-Western Bulgaria Central Bulgaria North-Eastern Bulgaria.
3. R&D in technical sciences, issuing of programming products, production of computer technology, production of measuring apparatus, consumer electronics, optical instruments and apparatus, telecommunication activities, consulting activity for management, etc., are in the basis of the development of the ICT and mechatronics. Despite these activities being concentrated in the SW region (mainly in Sofia) a potential for future regional specialization exists
4. Specific niche for the Struma and Mesta rivers would be culinary tourism in addition to the spa and alternative sport tourism.
5. Clothing and apparel production employs about 100 thousand people and is mostly concentrated in the Western and Central Bulgaria. Activities

in the sphere of design (including smart design and smart clothing) could be added.

Summary of the ANALYSES OF NSRF 2007-2013 FOR BULGARIA ANALYSES OF THE CURRENT REPORTS FOR EVALUATION OF THE OPERATIONAL PROGRAMMES IN BULGARIA IN THE PERIOD 2007- 2013, CONNECTED WITH THE PURPOSES OF RIS3

The National Strategic Reference Framework NSRF is compatible with European, national and regional priorities and the National Reform Programme, taking into account the strategy "Europe 2020". It can be considered that the objectives, priorities and vision for Bulgaria are related to the innovation policy of "smart specialization" (RIS3).

The first objective of the NSRF: strengthening the competitiveness of the economy to achieve high and sustainable growth is focuses primarily on interventions:

- to increase and improve investment in R & D, in particular by private enterprises;
- facilitating all forms of innovation;
- facilitate the spread and effective use of ICT and build a fully inclusive information society;
- strengthening the competitive advantage of the industrial base;
- promotion of sustainable use of resources and strengthen environmental protection;
- create more competitive business environment;
- promote of culture of entrepreneurship and creation of favorable environment for SMEs;

The second objective of the NSRF is connected to the transfer of new technologies and build relationships between the scientific, educational and productive sectors.

Implementation of OP "Competitiveness" is the main instrument for the reform of the SME sector. SME support is provided mainly through the procedures for the development of innovative start-ups, support for commercialization of innovative products and services, the development of innovation start-ups, technological modernization and introduction of internationally recognized standards, the establishment of incubators and clusters, procedures aimed at improving infrastructure and innovative investments in green economy. The last years Bulgaria has shown a significant improvement in terms of research and development and the integration of ICT in socio-economic development, although in all relevant data, BG is still significantly below the EU average.

STUDY OF REGIONAL POSITIONING IN THE EU. ANALYSIS OF PROJECTS INCLUDED IN OP FOR BULGARIA 2007-2013. MONITORING AND EVALUATION OF PROJECTS FOR SCR

The analysis of the projects included in the OP for Bulgaria in the period 2007- 2013 on the NSRF priorities identifies calls for proposals under the OP whose priorities and measures are most relevant to the objectives of the strategy RIS3.

Priority 3: FOSTERING ENTREPRENEURSHIP, FAVORABLE BUSINESS ENVIRONMENT AND GOOD GOVERNANCE. Progress in the business environment can be written by an improvement in the efficiency of SMEs and the positions of the Bulgarian enterprises on the international markets. According to the evaluation of the OP "Competitiveness":

- Supported SMEs demonstrate 33.6% increase in production capacity (the target is 15%).
- Average age of equipment used by supported enterprises decreased by 20.34% (aim 30%).
- 172 SMEs implemented new TA technologies / products (32% of the target value).
- 97 enterprises have participated in promotional projects aimed at improving the situation on international markets.
- 37 enterprises participated in events for promotion of conformity assessment, certification and production quality.
- 19 supported laboratories - exceeding the goal of the program.

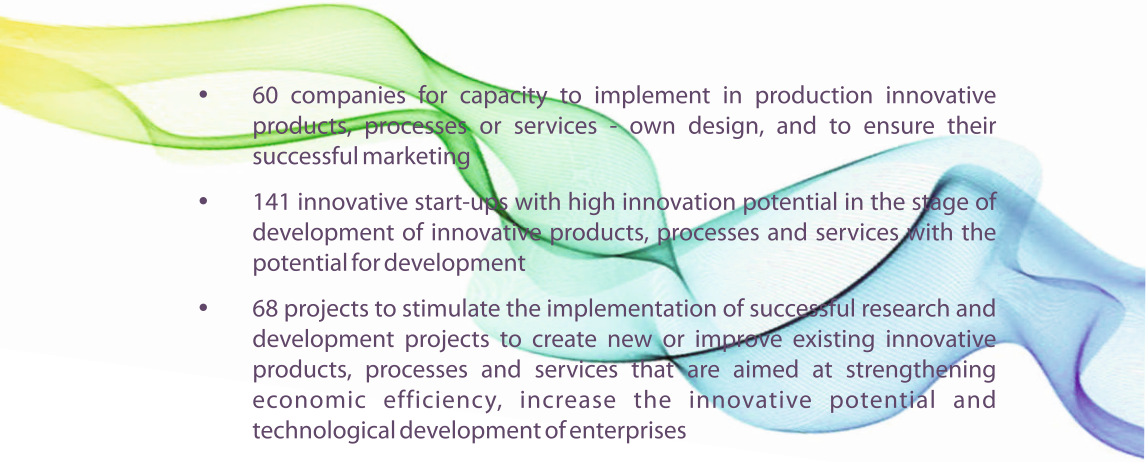
Operational Programme "Development of the Competitiveness of the Bulgarian Economy" provides 15% of the total cost of the program to be allocated in priority 1 "Development of economy based on knowledge and innovation."

One of the key indicators of the OP is significantly delay in achieving the set target values - "Number of cooperation projects enterprises -research institutions", as at the end of 2013 is zero.

Priority 1: even to 31.12.2013 be a negotiation up to 131% compared with the planned budget, actual utilized funds are to 12.36% of the planned budget, as most of the contracts under Priority Axis concluded in 2013 and their implementation will be completed in 2014 and 2015. Significantly better condition is at the AXIS 2, where contracts are 89% of the estimated budget and certified amounts are 45.86% of the budget.

Supported projects by the OP "Competitiveness" in 2013:

- 32 innovative start-ups for production and marketing realization of innovative products, processes and services with high added value

-
- 60 companies for capacity to implement in production innovative products, processes or services – own design, and to ensure their successful marketing
 - 141 innovative start-ups with high innovation potential in the stage of development of innovative products, processes and services with the potential for development
 - 68 projects to stimulate the implementation of successful research and development projects to create new or improve existing innovative products, processes and services that are aimed at strengthening economic efficiency, increase the innovative potential and technological development of enterprises
 - 210 contracts were completed, which provides support to start and in the existing micro, small, medium and large enterprises for implementation in the production of innovative products, processes, services for their own development, and purchased from third parties.

Based on the analysis so far and the assessment of the state of the national innovation system the main recommendations can be:

- Special attention should be paid to building the administrative capacity to manage EU funds in the field of innovation at regional level, which will gradually pass the management of activities and the burden of execution. In this regard at the central level capacity for summary and coordination of innovation activities and policies should be increased, including greater emphasis on measures for public-private partnership.
- To improve the administrative capacity for preparation and management of innovation projects under European funds at regional and national level existing European instruments in this field in the EU Framework Programmes such as the Regional Innovation Strategies and the Network of European Information and Innovation Centres must be used.

PRELIMINARY ASSESSMENT OF RIS3 - BASED ON THE RIS3 STRATEGY FOR SCR

In the EU, the majority of investments in science are from the business sector. A similar trend is in Bulgaria in 2010-2013, by registering a large share of R & D expenditure by the business sector - 53% to 37% of costs in the public sector and 10% of expenditure in sector "Higher education". Until then prevails the share of government spending on R & D. To a large extent the reversal of business to new technologies and innovation is due to the need to be competitive in the conditions of economic crisis. Although invested funds for R & D enterprises gradually increased over the years, it still is not the necessary size and pace. Situation and key trends:

- The level of investment in research and innovation is low. R & D expenditures and their share in the GDP of the country and all areas are unsatisfactory. The lagging behind on this indicator puts into question the realization of the objective of achieving a level of 1.5% of GDP on R & D expenditure in 2020, defined by the National Reform Programme 2011-2015.
- The EU value for R & D employees of the economically active population is 1.03% for 2010 while for Bulgaria this indicator is only 0.7%. Only South West region is characterized by higher than the average for the EU27 indicators for personnel engaged in R & D (1.36%), but this value is significantly lower than employment in metropolitan areas of the EU.
- Regional differences in the concentration of public resources for R & D and on investment in research products of the enterprises are significant. For example in 2010 in the South West region significant resources to R & D (83% of total R & D expenditures) are concentrated, on the other hand research costs of businesses are also significant (85% of spending in the business sector).
- Despite the relatively high number of educational and research centers, there is no qualitative transition to applied research and transfer of innovation and technology to other sectors. The link between research and education institutions and businesses in all regions is weak or absent. The idea for establishment of techno-parks and other structures of this type is still not realized.
- According to the report of the Regional innovation scoreboard 2014 Bulgaria is a "modest innovator", together with Latvia and Romania. The presentation of innovation has increased constantly until 2010 but in 2011 began to decline.
- Regionally, the development of high technologies in Bulgaria is very uneven.
- There is a serious underestimation of the opportunities offered by the interaction between the units of the innovation system and business. The interaction of research and universities with businesses is not systemic and is rarely associated with the implementation of joint research and innovation. There is no clear thematic focus and distribution of scientific infrastructure to the specific potential of the regions and their specialization.
- Financial insurance for science and innovation remains below the required level to improve the innovation potential of the regions, which will be reflected in lower growth in the future.

- The structure of public spending and lack of concentration of resources not stimulate targeted research. Institutional support for many scientific organizations is predominant at a very low share of program and project financing in areas, often with divergent demand by businesses.

Study on the effects of on-going policies to improve competitiveness in the Regions of Central Macedonia and East Macedonia & Thrace, Greece

The study for the results of on-going policies to improve competitiveness in the Regions of Central Macedonia and East Macedonia & Thrace is implemented by the Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry (TCCI). The study addresses the operational programmes OPs and other entrepreneurship support measures of the programming period 2007 - 2013 in the Greek cross-border Regions. It investigates the effectiveness of these programs in terms of improved competitiveness in these areas and identifies best practices servicing the RIS3 targets of the four Regions:

- Evaluation of the OPs of the NSRF and the calls to enhance the competitiveness of enterprises during the period 2007-2013, within the light of the Regions' Strategy RIS3.
- Selection of 3 calls and sample analysis for submitted investments proposals: "Processing Industry, new conditions", "New Innovative Entrepreneurship" and "Green Tourism".
- Conduct and analysis of field research on results of 10% of approved investment proposals, which includes the results for local business, human resource development and the impact on the region, evaluation of management and coordination procedures of projects by managing authorities.
- Identifies critical success factors and priority areas of similar initiatives for these regions.

Analysis of 9 operational programmes and 50 calls

The analysis of the programmes showed that programmes and calls of the previous programming period are not sufficiently related to the new strategies. High relevance concerning RIS3 strategies was recorded in 3 of the 9 programmes: OP Competitiveness and Entrepreneurship - OPCE, OPMT, N3908. 80% of the calls are to be classified with middle or low relevance. Where arises a tendency for high relevance, it is due more to consistency by the aided branch activities (44%) and less to the aided actions and horizontal supportive (e.g. ICT) sectors (18 and 20% respectively). The conclusion is that in the view of the implementation of RIS3 strategies within the regions, significant work and redesign of calls will be required to comply with the required strategies, so as to contribute to their effective implementation.

About the age of businesses, the rates 12% of calls which aim only to new businesses and the 30% allowing the participation of both categories (new and existing) are considered small percentages in relation to the requirements of the strategies and the general need for new entrepreneurship that will create innovation and the required jobs to reduce the high levels of unemployment.

Manufacturing and tourism have the lion's share, participating directly or indirectly in the majority of calls, as main target sectors. The agro food sector, which is the principal orientation of regional strategies, is in the center of the calls of OP Rural Development and Fisheries (Primary Production and First Processing) as expected, is included in lesser calls of the OPCE and the ESF programmes mainly through the manufacturing sector (Food and Drinks sector after the first processing), while it is almost completely absent from the Digital Convergence. The rest priority areas (eg. materials, medicines, electronic equipment, marbles) of the regional strategies are also in the call.

The total completion rates of the investment projects vary in levels of 43-44% for the two regions.

Field research and analysis of 10% of proposals of the three calls

The analysis of the investment proposals revealed the moderate innovative features of the proposals with 23% calculated as the sum of the options "generating new business", "new product development" and "exploitation of research results", although the analysis was about three calls that have been estimated to have high relevance with RIS3 strategies. *The conclusion is that although one call is designed to target innovation, ultimately the investment projects do not meet respectively these objectives and expectations or otherwise supply (programme planning by the authorities) and demand (needs and requirements of business) are not synchronized.*

Evaluating the contribution to enhancing the level of innovation, firms placed absolutely positive rates 98% in Processing Industry, new conditions PINC and 100% in New Innovative Entrepreneurship -NIE and Green Tourism. To issues related to R&TD, although lower, the contribution is presented with significant high rates between 71% and 86%.

The use of local advantages and the impact on local production activities are presented positively at very low rates up to 19%, highlighting the small importance of local dimension.

Analysis of weaknesses and strengths of current programs

The main strengths and weaknesses that were revealed by the study are summarized as follows:

Strengths:

- Focus on assisted priority actions for smart specialization strategies of regions,
- Focus on priority sectors of RIS3 as: tourism, manufacturing etc.,
- Strengthening small and medium enterprises by priority,
- ICT and environmental technologies lead in innovation implementation strategies chosen by firms.

Weaknesses:

- Low relevance of the calls with RIS3 strategies, in terms of actions and priority areas,
- Low relevance to some of the priority sectors of RIS3 as in healthcare, construction materials, marble, medicines etc.,
- Very low budget in several targeted programs, not covering the actual needs of the regions and undermining the objectives of the programs
- Limited emphasis on financing new and especially in creation businesses,
- Excessive and disproportionate participation of large enterprises,
- Significant deficit of innovation of businesses in the sectors and priority areas,
- The local competitive advantages and local dimension are not exploited to the extent they could,
- The management and coordination system presents deficit both quantitative (eg Law 3908) and especially qualitative when it comes to specialized and targeted programmes.

Analysis of opportunities and threats

The lack of political and macroeconomic stability in the last 5 years is undoubtedly the main threat which undermines the investment environment, Changes in the Regional Aid Map (threat), the EU policy in favor of financial instruments in connection with grants and the mandatory shift of the society towards entrepreneurship (opportunities), due to the drastic reduction of employment positions and earnings in both the private and public sector.

Critical success factors of the program in the context of the RIS3 strategies

The redesign of the calls from the start based on the RIS3 strategies.

- To support businesses in developing new innovative products by

exploiting the research results, product cycle, networking and technology and know-how transfer in the knowledge triangle, research and technological development.

- Clear targeting strategy and actions (eg ICT, Innovation) as well as industry (eg Alternative Tourism, Green Tourism) give positive elements to the implementation and results of Calls and OPs.
- Policies to increase the budget of calls during the assessment phase, without specific targeting of development compatible with the RIS3 strategies, should be eliminated or reduced.
- Increased funding to market know-how and networking with knowledge institutions.
- Increased funding to “young” businesses.
- Increased funding in fostering the creation of innovative businesses, the exploitation of commercial potential, the application of innovative business plans, market know-how and the utilization of research and knowledge of researchers, research centers to promote new products production, high added-value and knowledge-intensive processes which contribute to regional and local economy development.
- Creation of an ecosystem of entrepreneurship and innovation by strengthening links and networking between companies (existing and new entrants) and other 'players' of the areas, such as universities, research centers, entrepreneurship and innovation support structures, etc.
- Encourage clustering by encouraging collaborations and synergies.
- Financial engineering programs should be designed in close connection with the strategies and should be more combined with capital grants the smaller the size of enterprise is.

Priority areas and proposed measures for the next programming period

The importance of creating the ecosystem and supporting actions.

The creation of the ecosystem of entrepreneurship and innovation by strengthening links and networking between business and entrepreneurship and innovation support structures, seems to be a key supporting action to achieve this goal.

Creation of an one stop shop facility for each priority sector

The creation of one stop shop facility for each priority sector (eg. Agrofood sector or Tourism), where the management/ monitoring would be by priority sector or by

businesses or even by group of businesses (eg. clusters or supply chains) would be ideal. This model could give much better results in aim achievement, both substantial and in reference with the targets of the development strategy, as depicted in RIS3 strategies and in the OP.

Entrepreneurship Observatory in conjunction with the RIS3 monitoring structures

The Observatory will study entrepreneurship in the territory over time, and compare it with each other and with other regions that might be considered models of entrepreneurship development policy. It will work, as a transfusion artery of new ideas and best practices, as well as for knowledge dissemination.

Strengthening innovation structures and regional network mechanisms to boost demand in research and innovation infrastructure

It is proposed to create, from existing structures (eg. Technopolis, Technology Parks, Accelerators, Pre incubators, innovation clusters, etc.) a liaison center to link the demand with the research and innovation supply at regional level to support and enhance businesses.

The hosting of young innovative enterprises in existing and inert structures

The more substantial use of existing incubators can play an important role in creating the innovation ecosystem.

High-potential entrepreneurship

The entrepreneurship to contribute to the expansion of the markets and creates at least 20 job descriptions, strengthening the export orientation of a country in the first five years of operation.

Manufacturing and energy

Manufacturing should constitute a priority area so as to restore Greece to its previous level of production. Energy from renewable sources without specious restrictions could be a priority.

Production of application software

The application software production in all areas is proposed to be a key priority.

Smart financing

Regards supply of support of innovative enterprises, in kind and not by paying capital eg by sponsorship agreements between donors and regional and local authorities.

Drastic reduction of bureaucracy and simplification of procedures and conditions for the implementation without reducing the requirements for transparency, equal treatment and reliable process control

Партньори:

- 1: Регион Централна Македония
- 2: Министерство на Македония и Тракия
- 3: Търговско-промишлена палата – Солун
- 4: Университет „Аристотел“ Солун, Факултет по инженерство - URENIO
- 5: Община Корделио – Евосмос
- 6: Търговско-промишлена палата - Драма
- 7: Регионално сдружение на общините "Марица"
- 8: Бизнес инкубатор - Гоце Делчев, Център за подпомагане на предприемачеството
- 9: Търговско-промишлена палата - Благоевград
- 10: Бизнес Информационен и Консултантски Център – Сандански

Partners

- 1: Region of Central Macedonia
- 2: Ministry of Macedonia and Thrace
- 3: Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry
- 4: Aristotle University of Thessaloniki / URENIO Research Unit
- 5: Municipality of Kordelio-Evosmos
- 6: Chamber of Commerce and Industry of Drama
- 7: Regional Municipalities Association "Maritza"
- 8: Business Incubator - Gotse Delchev, Entrepreneurship Promotion Centre
- 9: Chamber of Commerce and Industry - Blagoevgrad
- 10: Association Business Information and Consulting Center - Sandanski

Тази брошура е създадена в рамките на проект В3.32.02/31.12.2013 "План за Регионална интелигентна специализация за насърчаване на конкурентоспособността, научните изследвания и иновациите", акроним Smart Specialization, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за европейско териториално сътрудничество Гърция - България 2007 - 2013, съфинансирана чрез Европейския фонд за регионално развитие (ERDF) и Националните фондове на Гърция и България. Цялата отговорност за съдържанието на брошурата се носи от Бизнес инкубатор - Гоце Делчев, център за подпомагане на предприемачеството и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.